

Managing Workplace Health Promotion in Municipal Organizations

Robert Larsson

Fil. dr i arbetslivsvetenskap och universitetsadjunkt i folkhälsovetenskap, Akademin för hälsa, vård och välfärd, Mälardalens högskola, Västerås. E-post: robert.larsson@mdh.se.

Det övergripande syftet med avhandlingen var att undersöka hur hälsofrämjande arbetsmiljöarbete styrs och genomförs i kommunala organisationer. Teoretiskt tar avhandlingen avstamp i kunskapsområdet hälsofrämjande arbete men relaterar också till begrepp och teori inom organisations- och implementeringsforskning.

Avhandlingen baseras på tre empiriska studier och både kvantitativa och kvalitativa metoder har använts. I studie I undersöktes hälsoarbetet i ett representativt urval av 60 kommunala vård- och omsorgsorganisationer i Sverige. Ett frågeformulär besvarades av förvaltningschefer och ett urval av medarbetare inom kommunal vård- och omsorg (n=60; n=9270). I studien analyserades tillhandahållna hälsofrämjande insatser i relation till de anställdas hälsa på organisationsnivå. I studie II genomfördes intervjuer med förvaltnings- och/eller verksamhetschefer från olika förvaltningar i två kommuner (n=14). Dessa intervjuer handlade om styrningen av hälso- och arbetsmiljöarbete utifrån förvaltnings-/verksamhetsnivå. I studie III analyserades implementeringen av ett ledarskapsprogram i två kommunala organisationer. Ledarskapsprogrammet syftade till att chefer skulle utveckla ett hälsofrämjande ledarskap och intervjuer genomfördes främst med linje- och mellanchefer som deltagit i programmet (n=16).

Resultaten visar att både individ- och organisationsinriktade hälsofrämjande insatser erbjöds anställda i kommunala vård- och omsorg samt att båda

typerna av insatser kunde relateras till de anställdas hälsa. Vidare beskrev de intervjuade högre cheferna styrning av hälso- och arbetsmiljöarbetet utifrån en rad aktiviteter som tillsammans bidrar till organisationens kapacitet att bedriva ett välfungerade hälso- och arbetsmiljöarbete. Det praktiska hälso- och arbetsmiljöarbetet präglades dock av friskvårdsinsatser samt kartläggning av arbetsförhållanden och hälsa genom årligt återkommande medarbetarundersökningar. I studien av ledarskapsprogrammet framkom att linje- och mellanchefer betraktar de anställdas deltagande som betydelsefullt i implementeringen av programmet. Däremot ansågs hög arbetsbelastning och bristande stöd från högre chefer utgöra hinder i implementeringsprocessen. Återkommande organisatoriska förändringar och projekt beskrivs som andra hinder som konkurrerade med de deltagande chefernas möjlighet att implementera ledarskapsprogrammet.

Slutsatser av avhandlingen är att hälsofrämjande arbetsmiljöarbete domineras av friskvårdsinsatser samt att detta arbete behöver breddas för att inkludera psykosociala och organisatoriska faktorer i arbetsmiljön. Vidare behöver organisatoriska förutsättningar för kommunala chefer inklusive stöd från högre chefer och HR personal ges större uppmärksamhet i det praktiska hälso- och arbetsmiljöarbetet. Avhandling stödjer även idén om att hälso- och arbetsmiljöarbetet är beroende av ett aktivt och kontinuerligt arbete och inte kan betraktas som en given och etablerad praktik.